कच तन्द्राङ्गालस्य मेव च। वह्निर्विसर्गविजया दोषा-
णामप्रवर्तनम्। लालाप्रसेको हृल्लासः क्षुन्नाशो रसदं
सुखम्। यच्च सुप्तु गुरुत्वञ्च गात्राणां बद्धमूलता। न
विजीर्णा न वा ग्लानिर्ज्वरस्यामस्य लक्षणम्। क्षुत्-
क्षामता लघुत्वञ्च गात्राणां ज्वरमार्दवम्। दोषप्रवृत्ति-
रष्टाहो निरामज्वरलक्षणम्। यथास्वलिङ्गं संसर्गे ज्व-
रसंसर्गजोऽपि वा। शिरोऽर्तिमूर्च्छावमिदेहदाहकण्ठास्य
शोषारुचिपर्वभेदाः। उद्विष्टता संभ्रमरोमहर्षा जृम्भाति
वाक्त्वं पवनात् स पित्तात्। तापप्रदान्यरुचिपर्वशिरो-
रुक् पीनसश्वसनकासविबन्धाः। शीतलाद्यतिमिर-
भ्रमितन्द्राः श्लेष्मवातजनितज्वरलिङ्गम्। शीतस्तम्भ
स्वेददाहव्यवस्था तृष्णाकासः श्लेष्मपित्तप्रवृत्तिः।
मोहस्तन्द्रालिप्ततिक्तास्यता च श्लेष्मं रूपं श्लेष्मपित्त-
ज्वरस्य। सर्वजो लक्षणैः सर्वैर्द्वन्द्वोऽत्र च सुदुर्दृशः।
तद्यथोक्तं महानिद्रा दिवा जागरणं निशि। सदा वा
नैव वा निद्रा महास्वेदोऽति नैव वा। शीतनर्तन-
हास्यादिप्रलापैकाग्रवर्तनम्। सास्रुणी कलुषे रक्ते
मग्ने सुप्तितवत्स्थिते। अक्षिणी पिण्डिका पार्श्वमूर्ध्व-
पर्वास्थिदृग्भ्रमः। श्रवणौ सरुजौ कर्णौ महास्वेदोऽति
नैव वा। परिदग्धा खरा जिह्वा गुरुस्तम्भाङ्गसन्निभा।
रक्तपित्तकफे जिह्वा लोचने शिरसोऽतिरुट्। कीटानां
श्यावरक्तानां मण्डलानाञ्च दर्शनम्। हृद्व्यथा मलसंसर्गः
प्रवृत्तिरल्पशोऽति वा। स्निग्धास्यता बलभ्रंशः स्वरसादः
प्रलापिता। दोषपाकश्चिरात्तन्द्रा प्रततं कण्ठकूजनम्।
सन्निपातमभिन्यासं तं ब्रूयाच्च हृतौजसम्। वायुना
कफरुद्धेन पित्तमन्तः सुपीड़ितम्। व्यवायित्वाच्च
सौक्ष्म्याच्च बहिर्मार्गं प्रपद्यते। तेन हारिद्रनेत्रत्वं
सन्निपातोद्भवे ज्वरे। दोषे विदग्धे नष्टेऽग्नौ सर्व-
संपूर्णलक्षणः। असाध्यः सोऽन्यथा कृच्छ्रो भवे-
द्वैकल्यदोऽपि वा। अन्यच्च सन्निपातोत्थो यत्र
पित्तं पृथक् स्थितम्। त्वचि कोष्ठे च वा दाहं
विदधाति पुरोऽनु वा। तद्वद्वातकफौ शीतं दाहादि-
र्दुस्तरस्तयोः। शीतादौ तत्र पित्तेन कफे स्यन्दित-
शोणिते। शीते शान्तेऽष्टके मूर्च्छा मदस्तृष्णा च
जायते। दाहादौ पुनरन्ते स्युस्तन्द्रास्वेदवमिक्रमाः।
आगन्तुरभिघाताभिषङ्गशापाभिचारतः। चतुर्द्धा त
त्रतच्छेदो दाहाद्यैरभिघातजः। श्रमाच्च तन्निनु पवनः
प्रायो रक्तं प्रदूषयन्। सव्यथाशोफवैवर्ण्यं सरुजं
कुरुते ज्वरम्। अहावेशौषधिविषक्रोधभीशोककामजः।
अभिषङ्गाद् ग्रहेणाग्निजलवाताश्वरोदने। औष-
धी गन्धजे मूर्च्छा शिरोरुग्वमथुः ज्वरः। विषात् मूर्च्छा-
तिसारास्यस्रावता दाहदृङ्भ्रमः। क्रोधात् कम्पः
शिरोरुक् च प्रलापो भयशोकजे। कामाद्भ्रमोऽरु-
चिर्हृद्दाहो हीनिद्राधीधृतिक्षयः। अहादौ सन्नि-
पातस्य रूपादौ मरुतस्तयोः। क्रोधः कोपेऽपि पित्तस्य
यौ तु शापाभिचारजौ। सन्निपातज्वरौ घोरौ नाव-
सह्यतमौ मतौ। तत्राभिचारिकैर्मन्त्रैर्ध्मायमानस्य
तप्यते। पूर्वञ्चेतस्ततो देहस्ततो विस्फोटतृड्भ्रमैः।
सदाहमूर्च्छैर्मलस्य प्रत्यङ्गं वर्द्धते ज्वरः। इति ज्वरो-
ऽष्टधा दृष्टः समासाद्विविधस्तु सः। शारीरो मानसः
सौम्यस्तीक्ष्णोऽन्तर्बहिराश्रयः। प्राकृतो वैकृतः साध्यो
ऽसाध्यः सामो निरामकः। पूर्वं शरीरे शारीरे तापो
मनसि मानसे। पवने योगवाहित्वाच्छीतं श्लेष्मयुते
भवेत्। दाहः पित्तयुते मिश्रं मिश्रेऽन्तःसंज्वरे पुनः।
ज्वरोऽधिकं विकाराः स्युरन्तःशोभो मलग्रहः।
बहिरेव बहिर्वेगे तापोऽपि च सुसाधितः। वर्षा
शरद्वसन्तेषु वातादौ प्राकृतः क्रमात्। वैकृतोऽन्यः
मृदुः साध्यः प्रायश्च प्राकृतोऽनिलात्। वर्षाश्च मारुतो
दुष्टः पित्तश्लेष्मान्वितो ज्वरम्। कुर्यात् पित्तञ्च शरदि
तस्य चानुबलः कफः। तत् प्रकृत्या निसर्गाच्च तत्र
नानशनाद्भयम्। कफो वसन्ते तमपि वातपित्तं भवेदनु।
बलवत्स्वल्पदोषेषु ज्वरः साध्योऽनुपद्रवः। सर्वथा विकृति
ज्ञाने प्रागसाध्य उदाहृतः। ज्वरोपद्रवतीक्ष्णत्वमग्लानि-
र्बद्धमूत्रता। न प्रवृत्तिर्न विजीर्णा न क्षुत् सामज्वरा-
कृतिः। ज्वरवेगेऽधिका तृष्णा प्रलापः श्वसनं भ्रमः।
मलप्रवृत्तिरुत्क्लेशः पच्यमानस्य लक्षणम्। जीर्णता-
मविपर्यासात् सप्तरात्रञ्च लङ्घनात्। ज्वरः पञ्चविधः
प्रोक्तोमलकालबलाबलात्। - प्रायशः सन्निपातेन भूयसा-
ऽप्युपदृश्यते। सन्ततः सततोऽन्येद्युस्तृतीयकचतुर्थकौ।
धातुमूलगलद्वाहिस्रोतसाव्यापिनो मलाः। तापयन्त-
स्तनूं सर्वां तुल्यदोषादिवर्द्धिताः। बलिनो गुरवस्तद्व-
द्विशेषेण रसान्विताः। सततं निष्प्रतिद्वन्द्वा ज्वरं कुर्युः
सुदुःसहम्। मलं ज्वरोष्मा धातून् वा स शीघ्रं क्षपये-
त्ततः। सर्वाकाररसादीनां शुद्धाऽशुद्धापि वा क्रमात्।
वातपित्तकफैः सप्तदशद्वादशवासरान्। प्रायोऽनुयाति
मर्यादां मोक्षाय च बंधाय न। इत्यग्निवेशस्य मतं